

## จุดยืน

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรม ธรรมะเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ไม่ใช่ของใคร ธรรมะเห็นใหม่ เขาพูดว่า ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิมแล้ว แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเรียก วิธีการเรียกนั้นนะ ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม แต่การเรียกที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำท่านพิสูจน์ตรวจสอบมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้เรียกเอง

เหมือนผักมีอยู่แล้ว แต่ชาวสวนทำสวนครัวเห็นใหม่ ได้ผักนั้นมา ผักนั้นมีอยู่แล้ว ทางทฤษฎีมันมีอยู่แล้ว แต่วิธีการที่ทำให้ได้ผักนั้นขึ้นมา นี่ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิมอยู่แล้ว แต่ถ้ามีอยู่โดยดั้งเดิม ถ้าไม่มีการทำสวนผักขึ้นมา ผักมันจะเกิดขึ้นมาได้ นี่สิ่งที่มีอยู่ดั้งเดิมอยู่แล้ว มันดั้งเดิมที่ลึกซึ่งจนเราจะเข้าถึงไม่ได้ นี่ธรรมะมีอยู่ดั้งเดิมอยู่แล้วเห็นใหม่ นี่ฟังธรรม !

ธรรมไม่เป็นของใคร ธรรมเป็นสังขารอันนั้น เวลาจิตของเราทำความสงบของใจเข้ามา พอใจสงบ ใจเป็นของใคร ความสงบ จิตที่สงบเป็นสากลเห็นใหม่ ไม่มีใครเป็นเจ้าของเห็นใหม่ แต่ไม่มีใครเป็นเจ้าของแล้วใครเป็นเจ้าของละ มีสติเป็นของใคร จิตนั้นเป็นของใคร นี่ใจสิ่งที่มีเป็นสากล คือมันเป็นสังขาร มันเป็นความจริงอันหนึ่ง นี่ฟังธรรมเห็นใหม่

ไม่ใช่ว่าฟังธรรมนี้ เราจะต้องฟังธรรม แล้วก็ครูบาอาจารย์นะท่านก็เทศนาว่าท่านก็ค่าเอา ค่าเอา ไม่ใช่ ! ไม่ใช่ ! เห็นใหม่ เวลาหลวงตาท่านเทศน์ ท่านบอกเลยนะ พอท่านเทศน์ให้หมู่คณะนะ “ทั้งหมดฟังธรรม ฟังธรรม แล้วทั้งหมดด้วย” ทั้งหมดด้วยคือผู้เทศน์ด้วยใจ มันสะท้อนใจผู้เทศน์ด้วยใจ ผู้เทศน์มันก็ได้สิ่งนั้น มันก็สะท้อนใจผู้เทศน์เห็นใหม่ มันมีค่าเท่ากันใจ

เราฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อเป็นจุดยืนเห็นใหม่ สัจจะความจริงมันเป็นแบบนี้ ชีวิตมันเป็นแบบนี้ โลกก็เป็นแบบนี้ เข้าพรรษา ออกพรรษาเห็นใหม่ ผู้บวชใหม่เดี๋ยวนี้ ผู้บวชใหม่วันนี้ เริ่มต้นผู้บวชใหม่เห็นใหม่ จะนับ ๑ ตั้งแต่เข้าพรรษาไป นับ ๑ พรรษาไป ๕ พรรษา ๑๐ พรรษาไปนี่เห็นใหม่

แต่ในปัจจุบันนี้เหมือนกัน นี่ไงโลกนี้เป็นแบบนี้ ความจริงเป็นแบบนี้ ชีวิตเป็นแบบนี้ ถ้าชีวิตเป็นแบบนี้เห็นใหม่ เราคืนรนไปไหนมันก็เป็นแบบนี้ ถ้ามันเป็นแบบนี้ สัจธรรมมันเป็นแบบนี้

แต่ที่มันไม่เป็นอยู่นี้ ปัจจุบันนี้มันไม่เป็นสัจธรรมเพราะอะไร เพราะกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก ความลัษณะสงสัย มันยังสงสัยอยู่ มันยังสงสัยอยู่ มันอยากทดลอง มันอยากตรวจสอบ มันอยากจะทำเห็นใหม่ มันก็ต้องมีการกระทำไปจากข้างนอก

แรงขับของใจเห็นใหม่ แรงขับของใจ ตัณหาความทะยานอยากภายในหัวใจ กิเลสตัณหาความทะยานอยาก นี่ฟังธรรมเพื่อจะได้สติ มีสติ มีสติขยับยั้ง ถ้ามีสติขยับยั้งนะ โลกเป็นแบบนี้ ชีวิตก็เป็นแบบนี้ เราก็ผ่านชีวิตอย่างนี้มา แล้วเราเกิดตายเกิดตายมา ไม่รู้ก็ภพก็ชาติ เราได้บวชซ้ำบวชซากมาก็รอบแล้วเห็นใหม่

การบวชมาเห็นใหม่ บวชมาจนมีจิตนิสัยขึ้นมา มันคุ้นเคยเห็นใหม่ คุณิ อย่างทางทิเบตเขา ลามะเห็นใหม่ ลามะที่ตายไป เวลาเขาตายไปแล้วเขาจะไปเกิดใหม่ พวกนี้เขาอธิษฐานมาเกิดใหม่ ขนาดเกิดของเขานี้ เขาไปเกิดบนภูเขาสูง ก็ภูเขาสูงสิ่งแวดล้อมมันสะอาดบริสุทธิ์ใจ เวลาเกิด ที่ไหนมีเด็กเกิดใหม่เห็นใหม่ เขาจะตามกันไป พอตตามกันไปเขาจะเอาของใช้ประจำตัวของผู้ที่ตายไปนะเอามาให้เด็กนั้นเลือก ถ้าเด็กที่มันไม่ใช่ มันจะเลือกแต่ของเล่นของมันไป มันจะซุกอยู่ในกองของเล่นนั้นนะ

นี่เขาตรวจสอบเป็นขั้นๆๆ เข้ามาไง ขั้นๆ เข้ามาคือเขาตรวจสอบได้ คือว่าตายแล้วเกิดตายแล้วเกิดเห็นใหม่ จะบอกว่า ตายแล้วเกิด ในลามะเขาว่า ตายเกิด ตายเกิด เป็นพระแล้วพระเล่า พระแล้วพระเล่า เห็นใหม่ เขาศึกษาซับซ้อนกันมาเป็นจิตเป็นนิสัยของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราบวช มันเป็นอย่างนี้ เราบวชเข้าบวชชาก เคยตายแล้ว บวช เคยบวชเป็นพระมาก็รอบแล้ว แล้วในปัจจุบันเราเกิดมามันก็เป็นอย่างนี้ ถ้ามันเป็น อย่างนี้เราจะคืนรนไปไหน ถ้าเราคืนรนไปข้างนอกมันจะไม่จบ แต่ถ้าเราคืนรนเข้ามาใน หัวใจของเรา ฟังธรรมเพื่อเตือนสติใจเราเตือนสตินะ

คูชิ นี่เห็นใหม่ ยังสงสัยอยู่ทางโลกเขาจะเป็นอย่างไร ลีกลาเทศไปนะ ลีกลาเทศไป คูชิ คูครูบาอาจารย์ของเราหลายองค์เลยนะ เวลาสึกไปเห็นใหม่ พอสึกไปมี ครอบครั้ว พอแก่ชราภาพก็กลับมาบวชใหม่ เพราะอะไร เพราะสึกไปแล้วมันก็เท่านั้นนะ มันมีแต่ความทุกข์นะ แต่มันเป็นความสงสัยเห็นใหม่ แต่ถ้าเราฟังธรรมตั้งแต่เดี๋ยวนี้ จิตใจมันเตือนสติเราซะเดี๋ยวนี้

ชีวิตเป็นอย่างนี้ ถ้าชีวิตมันเป็นอย่างนี้นะ เราต้องมีขันติ มีความตั้งใจ ถ้ามีความ ตั้งใจแล้วต้องตรวจสอบ มีความตั้งใจแล้วตรวจสอบเห็นใหม่ สิ่งต่างๆ มันเกิดขึ้นมาด้วย ความมักง่าย ด้วยความไม่มีสติสัมปชัญญะ ในการทำอะไรมันจะไม่เป็นประโยชน์กับเรา นะ เราอย่าทำตามอารมณ์ตัวเอง อารมณ์ตัวเองมันฉุนเฉียว พอฉุนเฉียวมีการกระทำ บ่อยครั้งเข้ามันจะมีการเป็นจริต มันจะเป็นนิสัย จะทำบ่อยครั้งเข้าจนกระทบกระเทือน กันไปหมดเห็นใหม่

แต่ถ้าเราควบคุมมันเห็นใหม่ สิ่งใดๆ เกิดขึ้นมา ตั้งสติ.. จริงหรือไม่จริง ถูกต้อง หรือไม่ถูกต้อง อารมณ์เกิดขึ้นมาหนหนึ่ง มีความรู้สึกหนหนึ่ง ฉุนเฉียวหนหนึ่ง ทำตาม สมองตอบอารมณ์ไปหนหนึ่ง นี่มันสะใจ แล้วเดี๋ยวมันก็เกิดตอบสนองอย่างนี้ ทำซ้ำเข้าไป มันก็สะใจมากขึ้น มากขึ้นๆ ทำจนเป็นจรตินิสัย นี่มันทำลายตัวเองเห็นใหม่

แต่ถ้าเรามีจรตินิสัย เรามีสติสัมปชัญญะของเรา เรามีสตินะ เรายับยั้งมัน เห็นใหม่ มันจะทุกข์ มันจะยากขนาดไหนเราก็ฝืนมันเห็นใหม่ มันก็ไม่ยอมทำ ไม่ยอมสิ่งใด เราก็ พยายามพามันฝืนทำไปอย่างนั้น คัดแปลงมัน ถ้าเราคัดแปลงมันเห็นใหม่

เพราะถ้าไม่คัดแปลงมัน คูชิ เพราะชีวิตประจำวันก็เป็นอย่างนี้ วันคืนล่วงไปๆ เห็นใหม่ วิกฤตมาฉับเป็นการทำกัฏกิจ กิจในศาลาเห็นใหม่ กิจของการแจกอาหาร กิจของอะไรต่างๆ มันเป็นกิจกรรมของสงฆ์ มันเป็นกิจของสงฆ์ กิจของเรา นี่กัฏกิจ

เราทำกิจกรรมนั้นมันก็เป็นวันคืนล่วงไปเห็นไหม เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาวันหนึ่งเห็นไหม เวลาฉันข่าวเสร็จแล้ว เวลาปวดถ่ายก็เข้าห้องน้ำ ก็ขับถ่าย ก็ราดน้ำ ตกเย็นก็ทำช้อว้ตร ก็ทำความสะอาดก็ขัดถูมัน ขัดถูมัน เข้าขึ้นมาแล้วก็นั่งอาหารแล้วมีความปวดท้องก็ขับถ่ายมัน นี่มันเป็นอย่างนี้ เพราะข้อเท็จจริงมันเป็นอย่างนี้

แล้วชีวิตเราละ ชีวิตเราเป็นอย่างไร สภาวะแบบนี้เห็นไหม จะไปอยู่ที่ไหน จะไปอยู่บน.. หลวงตาท่านพูดบ่อย “ถ้ามันทุกข์ยากเห็นไหม เจ็บไข้ได้ป่วยไปอยู่บนโรงพยาบาล ดึกสูง ๑๐๐ ชั้น ไปอยู่ชั้นที่ ๑๐๐ ก็ไปร้องโอดโอยคร่ำครวญอยู่บนตึกนั้น” มันทุกข์คนยากใจ จิตใจมันทุกข์มันยากเห็นไหม นี่เหมือนกัน ถ้าคิดค้นขนาดไหน มันจะคิดค้นไปที่ไหนมันก็คือใจเรานี้ แต่เพราะมันสงสัย สงสัยที่ไหนนะ คุณิ สภาวะแวดล้อมทุกอย่างมันเปลี่ยนไป

เมื่อก่อนนั้นนะครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า “ป่าเขามันเยอะมาก ออกจากถนนหนทางไปมันก็เป็นป่าทั้งนั้นนะ มันเป็นที่สาธารณะไม่มีใครเป็นเจ้าของ มันเป็นของประเทศชาติ มันเป็นสมบัติของชาติ ใครจะไปอยู่ที่ไหน ใครจะรูดงค์อย่างไรมันก็มีความร่มเย็นเป็นสุข เดียวนี้ไปไหนได้ละ” เห็นไหม มันเปลี่ยนแปลงไป สรรพสิ่งมันเปลี่ยนแปลงไป ทุกอย่างมันเปลี่ยนแปลงไป

เว้นไว้แต่กิเลสมันไม่เปลี่ยนแปลง กิเลสมันจะเอามากขึ้นๆ มันจะเอาแต่เอาตามใจตัวมันมากขึ้นๆ เราจะต้องยับยั้งมัน เห็นไหม เราจะพยายามยับยั้งตั้งสติไว้ ตั้งสติไว้ปัจจุบันเท่านั้นนะ ชีวิตมีเท่านี้ ชีวิตมีเท่านี้นะ วันคืนล่วงไปๆ ตั้งแต่เราอายุยังเด็กน้อยอยู่ เราโตขึ้นมาเห็นไหม พรหมจะมากขึ้นไปเรื่อยๆ เพราะมันเป็นประสบการณ์ของเรา เห็นไหม เราจะมีจุดยืนของเรา

เราจะเห็นว่า คุณพระที่มีพรหมมากเห็นไหม ถ้ามีพระที่บวชใหม่เข้ามา การแสดงออกอย่างนั้นเห็นไหม เพราะอะไร เพราะเราเคยเป็นอย่างนี้มา เราเคยคับแค้นมา เราเคยขัดข้องใจมา มีต่างๆ มันบีบคั้นเรามา แล้วมันบีบคั้นเรามา เวลาเราตั้งสติไว้สิ่งนั้นก็ผ่านไป สิ่งนั้นมันผ่านไปแล้วเรายังอยู่ของเราได้เห็นไหม สิ่งของมันเกิดขึ้นมาถ้าเรามีสติของเรา แล้วเราพิจารณาของเราละ มันเป็นอย่างนี้

ในปัจจุบันนี้ ร่างกายเรา ความรู้สึกของเราเป็นอย่างนี้ ในร่างกายนี้ เราไปอยู่ที่ไหนก็ร่างกายนี้ไปอยู่ที่นั่น นี่เหมือนกัน ถ้าอยู่ที่ไหนมันมีสติสัมปชัญญะมันก็เป็นอย่างนี้ ถ้าเป็นอย่างนี้นะ เราตั้งสติของเราไว้ ตั้งสติแล้วใคร่ครวญของเราไว้ บังคับมัน ถ้าบังคับจิตได้นะ บังคับได้หนึ่งหนึ่ง บังคับได้ ๒ หน ๓ หน มากขึ้นเห็นไหม เราควบคุมมันได้ดีขึ้น พอควบคุมมันได้ดีขึ้นการกระทำของเราเห็นใหม่ มันไม่กระทบกระเทือนนะ

สังเกตได้ไหม เวลาวันไหนที่อารมณ์เรากระทบกระเทือนกัน เรามีความกระทบกระทั่งกัน แล้วเราไปนั่งภาวนามันจะทำได้ง่ายไหม วันไหนอารมณ์ของเรามันสุนทรียามากเลย เวลาเราไปนั่งสมาธิภาวนามันจะลงของมันได้ มันจะสะดวกสบาย การกระทำของเรามันจะเรียบง่ายขึ้น มันจะทำได้ง่ายขึ้น

เราเทียบอารมณ์อย่างนั้นมา แล้วก็ดูชีวิตของเรา ถ้าเรารักษาใจของเราเห็นใหม่ รักษาใจของเราแล้วการกระทบกระเทือนกันมันจะน้อยลง แล้วถ้าเรารักษาใจของเราได้ ความกระทบกระเทือนจากภายนอก ถ้าเราไม่เอาไฟมาเผาเรานั้นก็เข้ามาหาเราไม่ได้ หรอก ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะนะ ถ้าเราเข้าใจว่าสิ่งที่เขากระทบกระเทือนกันนะ เขาพูดเล่น เขาพูดเล่นด้วยความไม่เข้าใจ หรือความเข้าใจผิดของเขา มันก็ไม่กระทบกระเทือนใจเรา

แต่ถ้าเรามีความคิดว่า สิ่งนี้เขาจงใจ เขากระทำต่อเราเห็นใหม่ อารมณ์ความรู้สึกมันแตกต่างกัน อารมณ์ความรู้สึกถ้าเป็นการกระทบกระเทือนกันโดยที่เขาไม่เข้าใจ หรือเขาพูดเล่น หรือเขาไม่ได้พูดเพื่อจะเป็นความจริงจังกับเรา ความรู้สึกเรามันไปอีกอย่างหนึ่ง เห็นไหม

แต่ถ้าเราเข้าใจว่า เขาจงใจ เขาวางยา เขาพยายามขุดหลุมล่อให้เราตกเลยนะ มันมีความคิดอีกอย่างนะ นี่เพราะอะไร เพราะเราเอาไฟมาเผาตัวเอง แต่ถ้ามีหัวใจของเรา เรา รักษาใจของเราละ สิ่งนั้นเป็นเรื่องของภายนอก รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

แต่ถ้าเรารู้จักจิตของเราได้เห็นใหม่ เราดูใจเราได้ เรารักษาใจของเราได้ สิ่งนั้นมันอยู่ข้างนอก รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันล่อเรานะ มันล่อกระชากเรานะ มันจะทำให้เราเสียหายไป เราจะตามมันไปไหม

ถ้าเรารักษาจิตของเราได้เห็นใหม่ เราไม่ตามสิ่งนั้นไป ไม่ตามสิ่งนั้นไป เราก็เป็นปกติเรา ถ้าเป็นปกติของเรา เรารักษาใจของเรานี้วุฒิภาวะในการฝึกฝน มันจะเห็นคุณค่าของสิ่งอย่างนี้มันขึ้นมาเรื่อยๆ

แต่ถ้าเราไปบวชใหม่เห็นใหม่ เราบวชใหม่ เราฟังบวชเข้ามา มันเป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นศักดิ์ศรี มันเป็นอย่างนี้ มันคิดอะไร มันจะต้องเสมอกัน จะต้องเป็นสิ่งที่พิสูจน์ ตรวจสอบ พิสูจน์ตรวจสอบมันก็ไฟไฟ เอาไฟมาพิสูจน์ตรวจสอบ มันไม่ได้อะไรหรอก เราไม่ต้องพิสูจน์ตรวจสอบขนาดนั้น

เราพิสูจน์ตรวจสอบในหัวใจของเรา พิสูจน์ตรวจสอบในความทุกข์ความร้อน ในความสงบความร่มเย็นในใจของเรา ในความฟุ้งซ่าน ในความกระทบกระเทือนในใจของเรา สิ่งนี้มันเป็นปัจจัยตั้ง มันรู้ในใจของเราเห็นใหม่ หน้าตาของเรานะมันเรียบร้อยดี แต่ในหัวใจของเราทำไมมันเดือดร้อนล่ะ ในหัวใจเรานี้ นี่เราแก้ไขที่นี้เห็นใหม่ อดุดา หิ อดุดโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนนะ มันที่พึ่งที่นี้ ที่พึ่งแห่งตน

ภาษาที่ใส่ธรรม ภาษาที่สัมผัสธรรมได้คือหัวใจของเรา หัวใจของเราสัมผัสได้ แต่สิ่งต่างๆ สัมผัสได้ ศึกษาขนาดไหนก็เป็นทฤษฎีเห็นใหม่ ธรรมะเป็นธรรมชาติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปร้อยคัมขึ้นมาแล้ววางไว้

นี่พระปัจเจกพุทธเจ้าวางอย่างนี้ไม่ได้นะ พระปัจเจกพุทธเจ้าก็รู้อะไรจริง รู้อะไรเพราะตรัสรู้ด้วยตนเองเหมือนกัน รู้อะไรแล้วสอนได้เหมือนกันในชีวิตนั้น แต่วางเป็นบัญญัติขึ้นมา เป็นทฤษฎี วางบัญญัติศัพท์ขึ้นมาให้เป็นทฤษฎีอย่างนี้ให้เราศึกษาเห็นใหม่

พอศึกษาขึ้นมามันก็เป็นทฤษฎี ทฤษฎีมันก็เป็นความจำ พอความจำขึ้นมา นี่เทียบเคียงเข้ามา พอเทียบเคียงเข้ามามันก็เหมือนกับคำสั่งสอนเห็นใหม่ เราฟังพ่อฟังแม่ เวลาสั่งสอนเราเห็นใหม่ นี่พ่อแม่เราผ่านประสบการณ์ชีวิตมาสั่งสอนเรา เราก็ไม่ค่อยเชื่อ

นี่ก็เหมือนกัน เราศึกษาทฤษฎีมา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหมือนเป็นพ่อแม่ของเรา เป็นศาสดาของเรา แต่ใจเราเชื่อใหม่ล่ะ ถ้ามันเชื่อเพราะมันเลือกมุมที่เชื่อใจ เลือกมุมที่พอใจ เลือกมุมที่เห็นด้วย ฮือ ! อย่างนี้เข้าท่า

พอเข้าทำมันก็เริ่มเห็นเห็นใหม่ พอเริ่มเห็นเราก็ดูว่าเป็นธรรม ยัง ! ยังไม่เป็นที่ธรรม เพราะมันไม่เป็นจริงของเราขึ้นมา เพราะอะไร เพราะเหตุผลมันยังไม่เกิดขึ้นกับใจ เหตุคืออะไร เหตุคือตัวเจ้าปัญญา ตัวเจ้าปัญญาคือใจของเรามันเป็นตัวเจ้าปัญญา

แล้วมันกระทบกับสิ่งใด รูป รส กลิ่น เสียง มันกระทบกับสิ่งใด มันมีผลตอบสนองใจมันขึ้นมา แล้วถ้าใจที่ไม่มี รูป รส กลิ่น เสียง กระทบมันเลยเห็นใหม่ ตัวมันเองก็รู้ตัวมันเองเห็นใหม่ อายุคนะต่างๆ ที่รับรู้ ผลตอบสนองมันต้องมีใจรับรู้ณะ วิญญาณนะ วิญญาณในอายตนะ ถ้าไม่มีวิญญาณในอายตนะ อายตนะกระทบเฉยๆ วิญญาณไม่รับรู้ วิญญาณคือตัวจิต

ถ้าตัวจิตเห็นใหม่ แล้วตัวมโนวิญญาณละ เห็นใหม่ มโนวิญญาณมันครอบจิตไว้ อีกทีหนึ่ง แล้วมโนวิญญาณก็ตัวจิตรับรู้ คือจิตหยาบ ถ้าจิตละเอียดเข้าไปละ ฐิติจิตมันละเอียดเข้าไปลึกซึ่งเข้าไป ถ้าลึกซึ่งเข้าไปมันเห็นนะ มันสัมผัสได้ มันเห็นได้ มันเข้าใจได้ เข้าใจว่าจิตมันหยาบละเอียดต่างๆ กันไป

เวลาเราบวชใหม่ หรือเวลาเราฟังครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ มีหยาบ มีละเอียด มันจะหยาบละเอียดไปไหน มันก็ความคิดมันเหมือนกันนะ เวลาเราคิดกันอย่างนี้กันทุกคนนะ แต่เวลาปฏิบัติไปมันไม่เป็นอย่างนั้นนะ มันหยาบ มันละเอียดจริงๆ

ความหยาบของมันเห็นใหม่ ความหยาบก็คือปุณฺณนะ นี้กำปั้นทุบดิน แต่ถ้ามันละเอียดขึ้นมาอะ อ้าว ! ความคิดอันหนึ่ง ความรู้สึกอันหนึ่ง พอความคิดมันคิดขึ้นมาแล้ว มันให้ผลทุกข์กับใจเห็นใหม่

ใจที่มันเกิดความทุกข์ขึ้นมาได้รับผลมาจากไหนละ แล้วเวลามันสลัดออก มันสลัดออกอย่างไรเวลามันปฏิบัติไปนะ มันเห็นเป็นขั้นเป็นตอน มัน อ้อ...มันมีหยาบมีละเอียดจริงๆ นะ ความคิดหยาบๆ ก็เปลือก ถ้ามันลอกคราบเปลือกนี้ออกไปมันก็มีความคิดอยู่ ถ้าความคิดมันลอกคราบออกไปเห็นใหม่ มันก็ละเอียดเข้าไป แล้วลอกคราบไปละ มันยิ่งละเอียดเข้าไป ละเอียดมาก ละเอียดขนาดไหน

นี่ผู้รู้คือผู้รู้ เวลาพูดกันโดยสัจจะความจริงมันซึ่งใจมากนะ แต่นี่มันแบบว่า ผู้รู้คนหนึ่ง หลวงตาท่านพูดบ่อย “อยากให้หมู่คณะปฏิบัติให้มันเป็นขึ้นมา เวลาพูดขึ้นมาจะได้

มีพยานว่า เวลาคุยกัน มันจะได้คุยกันรู้เรื่อง” ใ้ฉันคุยอยู่คนเดียวใน ใ้ผู้ที่ทำมาฉันก็ คุยอยู่คนเดียว ใ้ผู้ที่รับรู้ อ้อ ! มันเป็นไปอย่างไรก็จินตนาการไปเห็นใหม่

จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นมากับเรา สิ่งต่างๆ ที่พูดนี้จะ เกิดขึ้นจากความมุมนะ ความตั้งใจ ความเจตนา ความจงใจของเรา อย่างง่ายๆ เราจะ บอกว่าชีวิตนี้มันเป็นอย่างไร เวลาเรากินข้าว เราฉันอาหารต่างๆ เห็นใหม่ มันก็ต้องเกี่ยว ต้องกลืน ต้องทั้งนั้นละ มันก็เป็นอย่างนี้ คือมันต้องมีการกระทำไป

นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตนี้เป็นอย่างไร ถ้าชีวิตเป็นอย่างนี้แล้วนี้ การกระทำของเรา ต้องให้มีสติ ทำอะไรทำให้มันจริงให้มันจริง อย่าทำหละๆ แหละๆ อย่าทำพอสักแต่ว่า ให้มันพ้นๆ ไป ยิ่งคำว่า พ้นๆ ไป ยิ่งเห็นการกระทำนะ มันจะหลบจะหลีกด้วย จะหลบ จะหลีกกว่าเราไม่ต้องทำคนอื่นทำแล้ว ใ้คนอื่นทำแล้วเป็นเรื่องของเขา ใ้เรื่องของคน อื่นทำก็เป็นเรื่องของคนอื่นทำนะ ถ้าเราทำเห็นใหม่ หัวใจนะมันได้กระทบ คูชิ เราหิบบ ต้องสิ่งใดต้องใช้น้ำหนักเห็นใหม่ ของหนักขึ้นมาต้องยก ต้องออกแรง

นี่ก็เหมือนกัน จิตมันได้สัมผัสสิ่งใด มันกำลังใจนะ กำลังใจที่ได้ทำแล้ว กำลังใจ ที่ได้รับรู้ละ มันมองจากล้าหาญนะ เราสิ่งใดๆ ที่ในหัวใจเรานะไม่มีสิ่งใดบกพร่อง เรา จะเข้าสังคมไหน มันจะเข้าด้วยความมองจากล้าหาญ แต่เราไปเข้าในสังคมไหนด้วยความไม่มองจากล้าหาญเห็นใหม่ มันไม่เป็นความจริงขึ้นมา

ฉะนั้นมันจะทุกข์มันจะยาก มันต้องออกกำลังต่างๆ ให้มันเป็นไป ให้มันรับรู้ไป อย่างง่ายๆ อย่าทำสักแต่ว่า ชีวิตมันเป็นอย่างไร เป็นอย่างไร แต่ต้องให้มันเป็นจริงตามนี้ ถ้าเป็นตามจริงเห็นใหม่ เราก็เป็นพระจริงๆ เราบวชมาจริงๆ นะ เราต้องใช้สอยบริวาร ๘ เราต้องดูแลรักษาจริงๆ เพราะอะไร ปฏิสังขาโยนะ เวลาเราห่มผ้าเห็นใหม่ เราห่มผ้านี้ ผ้า นี้ได้มาเพราะสิ่งใด ปฏิสังขาโยนะ ห่มเพื่ออะไร ห่มเพื่อมีสติสัมปชัญญะไป พิจารณา แล้วใช้สอยมัน

ถ้าพิจารณาแล้วใช้สอยมัน อย่าลืมตัวนะ เราใช้บ่อยครั้งๆ จนลืมตัวนะว่าของนี้ มันใช้จนชินชา ถ้าชินชามันก็หน้าด้าน ถ้าหน้าด้านเห็นใหม่ สรรพสิ่งใช้ ปฏิสังขาโย จะ อยู่จะอาศัยสิ่งนี้ได้มาอย่างไร ผู้ที่เขามีศรัทธา เขามีความเชื่อของเขา เขาสละทานของเขา เขาสละของเขา เขาเห็นว่าสิ่งนี้ก็เพื่อบุญกุศลของเขา



เห็นไหมเวลาเขาสร้างวัดสร้างวาขึ้นมาก็เพื่อใคร นี่ภิกษุมาจากจตุรทิศ ที่ไม่มาขอให้มา ที่มาแล้วขอให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข ผู้ที่มาให้ร่มเย็นเป็นสุข เพื่อให้ประพตติปฏิบัติขึ้นมา เพราะอะไร เพราะเขาสร้างเสนาสนะ สร้างวัดขึ้นมาเพื่อให้พระสงฆ์ผู้ที่ประพตติปฏิบัติให้ได้บรรลุธรรม ให้ได้เข้าถึงสัจจะตามความจริง เขาจะได้บุญกุศลไปด้วย เห็นไหม

แล้วถ้าถึงสัจจะความจริง เอาสัจจะความจริงมาสอนเขา แล้วพวกเขาถึงสัจจะความจริงได้เห็นไหม ถ้าพวกเขาเข้าถึงสัจจะความจริงได้มันร่มเย็นใจ สุขิ เราชุดงค์กันมาทั้งนั้นล่ะ วัดทั่วไปเป็นวัดร้างไม่มีพระอยู่เยอะแยะไปเห็นไหม เขาสร้างขึ้นมาแล้วเขาอยากให้พระอยู่ แล้วเขาก็ไปขอร้องให้พระมาอยู่ เขาขอร้องให้พระมาอยู่เพื่ออะไร เพื่อเขาสร้างมาแล้วให้เป็นประโยชน์เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน เขาสร้าง นี่มันได้มาถึงใด ปัจจัย ๔ เราจะใช้สอย เราต้องปฏิสังขารโย ต้องมีสติสัมปชัญญะใช้สอยมัน แล้วพอใช้สอย ใครเป็นคนใช้สอย ใช้สอยเพื่ออะไร แล้วใช้สอยแล้วซ่อมบำรุงรักษาเห็นไหม แม้แต่ผ้าต้องปะต้องชุน เวลาผ้ามันต้องซัก ต้องพับ ต้องดูแลรักษา มันบอกถึงมารยาทของภิกษุ มารยาทของสมณสาธูปนะ เราดูแลรักษาของเราเราพับผ้าของเรา

ครูบาอาจารย์ท่านสอนหมดคนนะ สอนตั้งแต่ตัดผ้า เย็บผ้า ย้อมผ้า ตั้งแต่เก็บผ้า พับผ้า ถ้าพับผ้าใครเป็นคนพับ จิตทำทั้งนั้น หัวใจมันเป็นผู้ดูแลรักษาทั้งนั้น แล้วดูแลรักษามันจะย้อนกลับมาเห็นไหม มีธรรมมีวินัย มีศีลมีกรรม มันจะย้อนกลับมา เขาคูกันที่นี่ คุณุกริยามารยาทของพวกเรานี้ เราทำอย่างไร ถ้าเราทำอย่างไรอย่าไปชินชา เราทำอะไรเราต้องทำจริงทำจัง เราต้องรักษาของเรา แล้วถ้ามันจะละเอียดมาจากข้างนอก แล้วข้างในมันจะละเอียดไหมล่ะ

ถ้าข้างนอกมันหยาบนะ มันหยาบขึ้นมาเห็นไหม สุขิ มันเป็นอาบัตินะ อย่างผ้าที่มันไม่ปะไม่ชุน ถ้ามันขาดนะ แล้วมันอรุณขึ้น ต้องเสียด ต้องสละต่างๆ เห็นไหม พระพุทธเจ้าบังคับไว้หมดแล้ว ความเป็นอยู่จากข้างนอกเห็นไหม ความเป็นอยู่ข้างนอกจากวัดจากวา ที่อยู่อาศัย ถ้ามันสะอาดทั้งนั้น ถ้าเรามีข้อวัตรของเรา ถ้ามีครูบาอาจารย์

ท่านไปเห็นข้อวัตรเขา ท่านรู้อยู่แล้ว แล้วเข้ามาปิจัยบริการ ๘ ของเรา เราก็ต้องดูแลรักษา

แล้วหมู่คณะของเราละ หมู่คณะของเรา ความเป็นอยู่ในสังคัม ทิฏฐิเสมอกัน ความเห็นเสมอกัน มันจะอยู่กันด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ทิฏฐิเสมอกัน คุณในพรรษาเห็นใหม่ เวลาทิฏฐิมันไม่เสมอกันนะ ความเห็นมันไม่เสมอกันมันก็แยกออกไปอย่างนั้นละ แล้วมันก็ขัดแย้งกันไปหมดนะ ทิฏฐิเสมอกัน ความเห็นเสมอกัน

แล้วถ้าทิฏฐิมาจากไหนละ สัมมาทิฏฐิ มิจฉาทิฏฐิ แล้วทิฏฐิมาจากไหน ทิฏฐิมันมาจากความเห็นของใจ ทิฏฐิเห็นใหม่ ทิฏฐิเกิดจากพลังงาน เกิดจากฐิติจิตทั้งนั้นนะ ต้องมีจิต ต้องมีใจมันถึงเกิด ความคิดความเห็น ถ้าเกิดความคิดความเห็น นี่สัมมาทิฏฐิ มิจฉาทิฏฐิ แล้วทิฏฐิเกิดขึ้นมาอย่างนี้ เราตรวจสอบได้

ตรวจสอบในพระไตรปิฎก ตรวจสอบกับครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ มันเข้ากับความรู้สึกเราไหม มันขัดแย้งกับทิฏฐิความเห็นเราไหม ถ้ามันขัดแย้งครูบาอาจารย์ท่านพูดออกมาได้อย่างไร

ถ้าครูบาอาจารย์พูดออกมา เดี่ยวเวลาท่านเทศน์เสร็จแล้ว เราจะไปถาม หาความรู้ ใจ มีความเห็นอย่างไร ไม่ใช่ตีความเอาเอง ก็เลสเรามีนะ นี่ทิฏฐิของเราเป็นอย่างนี้ ความเห็นของเราเป็นอย่างนี้ มันก็เก็บไว้ในใจเราของเรา มันก็เผาเรายู่นั้นนะ แต่ถ้าเราถาม มีครูบาอาจารย์เห็นใหม่ ถ้าทิฏฐิมันแก้ได้ไง มันแก้ได้ด้วยเหตุด้วยผล เหตุผลที่ใครเหนือกว่าต้องฟังความเห็นนั้น

เหตุผลที่เหนือกว่าเห็นใหม่ เพื่อประโยชน์ที่สูงกว่า ประโยชน์ที่สูงกว่าคือ ประโยชน์สาธารณะ ถ้าประโยชน์ของเรา เราก็ใช้สอยของเราคนเดียวนะ ของเรามีมากมายมหาศาลเลย เราก็กินก็ไม่หมด ใช้ไม่หมด ก็พยายามตระหนัไว้ไม่ยากใช้มันก็น่าเสียดเห็นใหม่ แต่ของเราหามาได้แล้ว นั้นนะเราใช้ประโยชน์พอดำรงชีวิตเห็นใหม่ ที่อยู่นี้เป็นประโยชน์กับสาธารณะ เป็นประโยชน์กับหมู่คณะ เป็นประโยชน์กับใคร นี่เป็นประโยชน์กับสาธารณะ

ถ้าจิตใจเป็นสาธารณะขึ้นมา ทิฏฐิที่เป็นสาธารณะ ทิฏฐิที่เห็นแก่สังคมเห็นใหม่ เห็นแก่สังคม เห็นแก่สงฆ์ เห็นแก่สังคมนี่ มันก็เป็นประโยชน์กับเรา แต่ถ้าทิฏฐิของเราเห็นใหม่ นี่ทิฏฐิ นี่ความเห็น บริหารจัดการในธรรมวินัยนะ แล้วกิเลสละ กิเลสมันก็จะอยากจะทำให้คนยอมรับ การที่จะให้เขายอมรับเราก็อยู่ที่การกระทำของเราแน่แหละ

ถ้าทำของเราให้มันเป็นจริง ข้อเท็จจริง คนเราน่ะมันชอบความจริง ถ้าความจริงคำพูดเรานี่ พูดแล้วต้องทำ ทำแล้วต้องพูด คำพูดมันเป็นนายเห็นใหม่ ถ้าพูดแล้วไม่จริงอย่าพูด ถ้าพูดไม่จริงออกไป คำพูดนั้นมันกระเทือนใจนะ

ภิกษุต้องมีศีล มีศีลแล้วพูดออกมาอย่างนี้แล้วทำไม่ได้ แล้วพูดออกมาทำไม ถ้าพูดทำไม อย่างนี้แหละมันจะผลึกหมุกณะให้ออกไปนะ จำคำนี้เอาไว้ ! ถ้าทำไม่ได้อย่าเพิ่งพูด ถ้าพูดแล้วทำไม่ได้ มันจะผลึกหมุกณะออกไปเพราะความน่าเชื่อถือมันจะไม่มีใจ มันไม่มีความน่าเชื่อถือ แล้วถ้าทำยังไม่ได้อย่าเพิ่งพูด

แต่ถ้าพูดแล้ว ถ้าเราพูดคำไหน ความจริงใจของเรา สัจจะมันมีใจ นี่มันเป็นบารมีธรรมอันหนึ่งนะ สัจจะ.. ถ้าเราตั้งสัจจะขึ้นมา เราจะนั่งสมาธิ เราจะภาวนา เราตั้งสัจจะแล้วเราทำไม่ได้

นี่พูดบ่อย จากหลวงปู่หล้า หลวงปู่หล้าบอกเลย “ถ้าเราคิดจะทำ ตั้งสัจจะแล้วทำไม่ได้ต้องเป็นปาจิตตีย์” เพราะอะไร เพราะโกหกตัวเอง ฟังเทศน์หลวงปู่หล้า หลวงปู่หล้าท่านพูดอย่างนี้เลยนะ ฮือ...ถ้าพูดด้วยเหตุผล ถ้าศีลข้อนี้บังคับตัวเองเราว่าใช้ได้ แต่ศีลข้อนี้จะบังคับกับคนอื่นใช้ไม่ได้ เพราะพระพุทธเจ้าไม่ได้บัญญัติ เราบัญญัติเอง ในศีลมันไม่มี เห็นใหม่

แต่ท่านพูดคำนี้มาใช้ได้เลย ถ้าเราตั้งสัจจะแล้วเราทำไม่ได้เป็นอาบัติ เป็นอาบัติเพราะเราพูดเอง แล้วเราทำไม่ได้เป็นอาบัติปาจิตตีย์ นี่หลวงปู่หล้าเทศน์นะ มันเป็นประโยชน์ มันเป็นประโยชน์กับเรา เอามาเตือนเราได้ไง ถ้าเราพูด คำพูดสิ่งต่างๆ เห็นใหม่ ถ้าพูดแล้ว แล้วทำไม่ได้ถ้าทำไม่ได้นะ

แต่ถ้าเป็นอุบายเห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ท่านบอกเป็นอุบาย อุบายบอกกล่าว ถ้าเป็นอุบายบอกกล่าว บอกคนอื่นให้ทำอย่างนั้น ถ้าบอกตรงๆ มันก็กระเทือนใจกัน บางที

พูดตรงกันไปมันก็ตากัน มันก็ต้องพูดแบบใช้อุบาย แต่การใช้อุบายเพื่อบอกกันนั้นอีกอย่างหนึ่ง

แต่ถ้าเราพูดเพื่อตัวเราละ พูดเพื่อตัวเราหมายถึงเราทำอย่างนี้ๆ แล้วพูดๆ คนข้างเคียงมันฟังอยู่นะ คนข้างเคียงมันฟังอยู่ แล้วคนข้างเคียงจะจับสิ่งนี้ไปคิดไป ไปคิดว่าชื่อ...มีศีลหรือเปล่า ศีลถูกต้องไหม ฉะนั้นถ้ามีศีลหรือเปล่านั้น เวลาพูดนะ เวลาเทศน์ในวงกรรมฐานเราเห็นไหม สิ่งที่จะพิสูจน์กันก็คือเทศน์ คือเทศน์นะ

หลวงตาท่านบอกว่า “เวลาเทศน์นะเหมือนเปิดอกเลย ใครรู้แคไหนก็พูดแค่นั้น” แล้วคำว่ารู้แคไหนก็พูดแค่นั้น มันเป็นข้อเท็จจริงที่เขารับรู้แล้ว แล้วมันจริงหรือไม่จริง ตอนนี้นั้นพฤติกรรมเรานะมันบอกแล้ว นี่ไง ถิ่นเทศน์นี้แหละ ปัญญาจะรู้ได้ ชรรมะจะรู้ได้ต่อเมื่อมีการสนทนาธรรมกัน ศีลจะรู้ได้ต่อเมื่อเรายู่กันนานๆ เห็นไหม

สิ่งที่เราอยู่กัน ทัศนคติเสมอกัน ความเห็นเสมอกัน จะอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ฉะนั้นเราจะต้องรักษาสิ่งนี้ แล้วประสบการณ์มันจะบอกเราเอง ใครมาก็แล้วแต่นี้เขาดูเราทั้งนั้นแหละ ทุกคนก็จะดูกันทั้งนั้นแหละ ดูกันเพราะทุกคนอยากจะนอนใจ ถ้ามันไว้ใจ นอนใจได้เห็นไหม ถ้ามันนอนใจได้มันอยู่ร่มเย็นเป็นสุข ถ้ามันไว้ใจไม่ได้ เราก็กังไม่ไว้ใจที่ไหน เพราะอะไร

เพราะคุณติ ในวินัย ขอนิสัยนะ ถ้ารู้คงค์ไปที่ไหน ขอให้ดูกัน ๗ วัน ถ้าดูกัน ๗ วันนะถ้ายังอยู่ในนิสัยนะ ถ้าดูกัน ๗ วัน ถ้าเรานิสัยลงกันได้ก็ขอนิสัย ถ้าลงกันไม่ได้เราไม่ต้องขอนิสัย เราต้องเก็บของไปเลยเห็นไหม เขายังให้ดูกันนะ เพราะเขาต้องให้ดูกันก่อน ลงกันก่อน แล้วถึงให้ขอนิสัย พอขอนิสัยแล้ว ให้นิสัยแล้วเราก็ต้องดูแลเขาไป เพราะเราอาศัยกันเห็นไหม นี่อุปชฌายวัตร อจารยวัตร สัททวิหาริก เราต้องดูแลรักษา กันเพื่ออะไร เพื่อสังคม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้เพื่อสงฆ์ วางธรรมวินัยไว้เพื่อคนหน้าด่าน ข่มขืนคนหน้าด่านที่เอาโรคเอาเปรียบเขา เพื่อให้คนที่เป็นธรรมเพื่ออยู่ ร่มเย็นเป็นสุข เพื่อสังคมที่เขาศรัทธาอยู่แล้ว เห็นสังคมสงฆ์ เห็นสังคมของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา มีคุณธรรมเห็นไหม เขาจะเคารพศรัทธา เขาจะศรัทธาขึ้นมา คนที่เคารพศรัทธาอยู่แล้วให้ศรัทธามั่นคงขึ้นไป พระพุทธเจ้าบัญญัติธรรมวินัยเพื่อเหตุนี้

แล้วเราตอนนี้เราบวชมาในธรรมวินัยเห็นใหม่ เราเอาธรรมวินัยนี้เป็นศาสดา เป็นที่พึ่งที่อาศัย เป็นศาสดาของเรา เป็นที่พึ่งของเรา ที่เราจะยึดเหนี่ยวในชีวิตของเรา ถ้ายึดเหนี่ยวในชีวิตของเราเห็นใหม่ เราก็ต้องทดสอบเรา เปรียบเทียบเรา เอาเราเป็นที่ตั้ง เอาความจริงจังของเราเป็นที่ตั้ง อย่าทำสักแต่ว่าทำ อย่าทำหละหละ อย่าทำสักแต่ว่าพอ ให้มันเป็นไป พอพ่นๆ จากไป ให้มันจริงจัง ให้มันจริงจังที่นี่

ถ้าเราทำจริงจังของเรา เดียวเวลาเราไปภาวนามันจะจริงจังขึ้นมา ฝึกได้ ! คนเราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร มันอยู่ที่การฝึกหัด ดัดแปลง พยายามต่อสู้กับเรา พยายามต่อสู้กับกิเลส สิ่งใดไม่ทำเดิณจกรรม นั่งสมาธิภาวนา มันไม่ยอมทำหรรอก แดกร้อนก็ร้อน ทุกอย่างมันก็ร้อนไปหมดนะ แต่ถ้ามันร้อนขนาดไหนเราก็หาที่พอทำได้เห็นใหม่ มันร้อนข้างนอก

แต่ถ้าจิตพอมันลงมันจะเย็นข้างใน มันพอยู่ของมันนะ มันร้อนแต่หัวใจมันหาที่พึ่งได้ แต่ถ้าข้างนอกเขาร้อน ข้างในก็ร้อน ร้อนเพราะเราไม่มีความเพียร ไม่มีการกระทำ ไม่มีการกระทำจิตมันก็หมักหมม ความรู้สึกความคิดมันก็หมักหมมใช่ไหม มันก็เหยียบแล้วเหยียบเล่า ยิ่งไปเหยียบบ่อยๆ เข้า มันก็จมดินไปเลย

นี่กิเลสมันเหยียบหัวใจอยู่ หัวใจมันเรียกร้องความช่วยเหลือเห็นใหม่ ถ้าเรียกความช่วยเหลือ เอาอะไรไปช่วยเหลือมัน ก็สติปัญญาจะช่วยเหลือมัน ถ้าสติปัญญาช่วยเหลือมัน พอสติปัญญามันทำงานพ้นจากกิเลส พุทโธ พุทโธ พุทโธ จนเห็นใหม่หลบกิเลส หลบ.. นักหลบ หลบจนจิตมันลงได้ พอจิตมันลงได้ มันปล่อยได้หมด เห็นใหม่กิเลสไปไหน ? กิเลสไปไหน ? มันร่มเย็นเป็นสุขเห็นใหม่

มันเรียกร้องความช่วยเหลือจากคำบริกรรม เอาจิตเกาะคำบริกรรมไว้ พุทโธ พุทโธ พุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิให้มันมีความสงบได้ ถ้ามันใช้ปัญญาขึ้นมา ปัญญาที่มันเกิดจากสัมมาสมาธิ มันเกิดมรรคขึ้นมามันเป็นธรรมจักร แต่ถ้าปัญญาของโลก ปัญญาของกิเลส มันเป็นกงจักร มันเป็นกงจักรมันก็ทำลายตนเองทั้งนั้นนะ มันก็เหยียบย่ำตัวเองทั้งนั้นนะ

แต่ถ้ามันเป็นธรรมจักรเห็นใหม่ มันก็ย้อนกลับมา ย้อนกลับมาเพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ใจ เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของใจใจ ถ้าเป็นความร่มเย็นเป็นสุขของใจมันเกิด

จากอะไร เกิดจากความจริงจัง เกิดจากความฝึกหัดตัดแปลงใจ เกิดจากความฝึกหัดจากข้างนอก ข้างนอกอะไรมันก็นักหนาสาหัสกันไปที่นั่น

แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะมันก็หัดทำ หัดทำมันก็เป็นกิริยามารยาทเห็นใหม่ อะไรที่วางแล้วพลังผลออกก็อย่าทำ อะไรที่มันตกไม้ตกมือหนหนึ่งนะ หน้าที่ ๒ ไม่ควรมี มันตกแล้วตกแล้วมันก็ไม่ถูกใจใหม่ ความผิดพลาดของคนมันมีธรรมดา แต่ถ้ามีธรรมดาครั้งหนึ่ง มันโอ...อันนี้ผิดมาก วันหลังจำไว้วันนะ ต้องตั้งสตินะ ต้องทำอย่างนี้นะ เราต้องแก้ไขเราซิ

ความแก้ไข มันตัดแปลงเราไปเรื่อยๆ นะ อะไรที่ผิดนะ ครั้งแรกนะ ไม่สมควรจะมีครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ ไปอีก ให้อย่างที่มันมีครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ ครั้งที่ ๔ ครั้งที่ ๕ ครั้งที่ ๖ มันชินชาหน้าด้านนะ ถ้ามันชินชาหน้าด้าน นี่ใจในธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา เป็นที่พึ่งของเรา เราพยายามตัดแปลงแก้ไขของเรา แล้วเราทำของเรามันเป็นประโยชน์กับเรานะ

นี่สันทิฎฐิโก มันเป็นปัจเจกตั้ง มันรู้จากหัวใจเรานี่ ถ้าใจมันเย็นแล้ว ใจมันมีหลักเกณฑ์แล้ว อยู่ที่ไหนมันก็เย็น แต่ถ้าใจมันร้อนเพราะอะไร เพราะเราไม่ตัดแปลง เราไม่แก้ไขนะ เราไม่แก้ไข ธรรมวินัยมันอยู่ในพระไตรปิฎก ธรรมวินัยมันอยู่ในตำรา ใ้อเราก็เป็นตัวเราต่างหากอีกอันหนึ่ง ใ้อตัวเราต่างหากนี่มันโดนครอบงำไว้ด้วยอะไร มันโดนครอบงำด้วยอวิชา เพราะเราเกิดมาจากอวิชานะ อวิชาพาเรามาเกิด

แต่ถ้าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยเป็นประเพณีวัฒนธรรม เป็นทฤษฎี เป็นธรรมะสาธณะ เป็นธรรมะธรรมชาติที่วางไว้ให้เราศึกษา เราก็ไปศึกษามาแล้วนี่ ธรรมวินัยก็อยู่ที่นั่นนะ อยู่ในตู้พระไตรปิฎกใจ ล้นบุญเจอเอาไว้แล้วเอาไว้กราบ กราบพระพุทธรูป กราบพระพุทธรูปตัวแทนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบพระธรรม กราบตู้พระไตรปิฎก กราบพระสงฆ์ กราบพระอริยสงฆ์ กราบพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ก็กราบกันอยู่ที่นั่น แต่หัวใจเราก็เร้าร้อน

แต่ถ้าเราพุทโธ พุทโธ พุทโธ เราตั้งใจทำของเราเห็นใหม่ พุทโธมันจะเกิดขึ้นที่ใจ เวลาใจมันพุทโธเข้ามา โอ้อโฮ... มันเย็น มันสงบ มันว่าง เดินไปเหมือนตัวลอยไปเลยนะ เวลาเดินเหมือนไม่ได้เดิน ลอยไปเองเลย เพราะใจมันเบา ก็มนุษย์นี่แหละ

แต่เวลามันหนักขึ้นมา เดินขึ้นมาที่มันจะลากถนนพังไปเลยนะ ดินมันจะเหยียบจมถนนลงไปนั่นนะ เพราะมันหนักตัวเองเห็นไหม แต่เวลาพุทโธ พุทโธ มันเบาขึ้นมา มันเหมือนลอยไป มันเป็นไปได้ของมันนะ นี่ไงนี่มันที่ไหนล่ะ มันอยู่ในตู้พระไตรปิฎกไหมล่ะ มันอยู่ในหัวใจเรา มันอยู่ในหัวใจคนที่เห็น ในหัวใจที่เบาณะ มันรู้สึกนะ

เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา มันกดถ่วงใจจนหนักนะ เดินไปขามันจะลาก เหมือนจะนอนให้เขาลากไปเลยนะ ซากศพเดินได้เลย เวลามันหนักหน่วงถ่วงใจนี้ เวลากิเลสมันหนักหน่วงถ่วงใจมันทำได้ทุกข์ยากขนาดนั้นนะ แล้วพุทโธ พุทโธ พุทโธ ตั้งสติไว้ จะฝึกหัดมาจากภายนอกนี้แหละ ฝึกหัดมาจากเราเป็นพระ สมมุติสงฆ์ ฝึกหัดมาจากธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ แล้วเราฝึกหัดของเรา ทำขึ้นไป

จากความประณีต จากข้างนอกเห็นไหม จากความตั้งใจ จากความตั้งใจ ทำมันไปบ่อยๆ ครั้งเข้ามันจะเป็นนิสัย ทำมันไป คูชิ เราฉันทน้ำร้อนกันเห็นไหม เราออกทำข้อวัตรกันนะ ทำทุกวันๆ เห็นไหม ทำไปเรื่อยๆ ถึงเวลาทำ ถ้าไม่มีสติเหมือนหุ่นยนต์เลยนะ หุ่นยนต์เขาตั้งโปรแกรมไว้มันทำอย่างนี้ นี่เราเป็นพระนะ ไม่ใช่หุ่นยนต์

แต่มันก็ต้องมีกติกา เพราะเราเป็นพระแล้วเราอยู่กันหลายองค์ใช่ไหม เราก็ต้องมีกติกาวาดึงเวลาแล้วทำอย่างนั้น ทำพร้อมกัน พร้อมกัน เพราะมันจะได้ไม่กระเทือนกัน ไม่อย่างนั้นเวลาอีกคนนั่งภาวนา อีกคนทำข้อวัตร อีกคนนั่งพุทโธ พุทโธอยู่ อีกคนตีตาดเข้าไปหาพุทโธ เดียวมันก็ทะเลาะกัน ทิฐิฐิไม่เสมอกัน ความเห็นไม่เสมอกัน มันทุกข์อย่างนั้นเห็นไหม มันอยู่ด้วยความขัดแย้ง เราไม่ใช่หุ่นยนต์

แต่เรามีกติกายิ่งขึ้นมาก็เพราะว่าด้วยความสมานฉันท์ในสังคมสงฆ์ ในความสมานฉันท์ความพร้อมเพรียงกัน เราก็ต้องมีสติของเรา มีสติสัมปชัญญะ ถึงมันจะทำทุกวันๆ แต่ก็มีสติ เหมือนพุทโธ พุทโธ เป็นหมื่นๆ คำ ล้านๆ คำ ตั้งแต่คำแรกจนถึงคำสุดท้าย มันก็มีสติพร้อมของมันไปตลอด มันมีสติสัมปชัญญะตลอดเห็นไหม พุทโธ พุทโธ มันถึงจะเอาใจเราไว้ได้

นี่พุทโธคำแรกนะ พอมาคำที่ ๒ ก็ลืมไปแล้ว แล้วไอ้คำที่พัน คำที่หมื่น มันยังไม่ต้องพูดถึงเลย มันจะไม่มีด้วย แต่นึกเอาใจ จดไว้ เราพุทโธ ๕๐,๐๐๐ คำ แต่มันจะพุทโธจริงๆ นะคือคำแรกคำเดียวนอกนั้นนั้นก็หลับไปเลย

นี่ก็เหมือนกัน เราทำทุกวันๆ ก็แล้วแต่เราไม่ใช่หุ่นยนต์ หุ่นยนต์เขาตั้งโปรแกรมไว้แล้วทำอย่างนั้นตลอดไป แต่เราทำข้อวัตรกติกาของเรา เราทำด้วยสติสัมปชัญญะ เพราะมีสติ เพราะมีความรู้สึก เพราะมีความต้องการทำคุณงามความดี เพราะต้องการ นี่ชีวิตประจำวันมันเป็นอย่างนี้ ต้องกินแล้วก็ต้องขับต้องถ่ายอยู่อย่างนี้ตลอดไป ต้องบิณฑบาตมา ถ้ายังบิณฑบาตได้อยู่ก็จะบิณฑบาตฉันอย่างนี้ตลอดไป แล้วถ้าปฏิบัติขึ้นมา ถ้าใจมันเป็นขึ้นมาถึงมันจะชำนาญจะซำมันจะซำขนาดไหน ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะมันก็เป็นใหม่ตลอดเวลา

ถ้ามันเป็นใหม่ตลอดเวลาเห็นใหม่ เราตั้งใจ เราเป็นคนใหม่ เราตั้งสติของเราใหม่ สติสัมปชัญญะมันจะเป็นคนใหม่ นี่คือธรรม ! เราตั้งสติขึ้นมา มันแตกต่างกับหุ่นยนต์นะ หุ่นยนต์มันทำตามทีโปรแกรมที่เขาตั้งไว้ มนุษย์สร้างขึ้นมา สร้างเป็นวัตถุ มันไม่มีหัวใจ ไม่มีชีวิต

โอ้เราปฏิสนธิจิตตั้งแต่ในไข่ของมารดา ปฏิสนธิจิตในไข่ นะ แล้วมันฟักตัวเป็นน้ำมันชั้น น้ำมันใส ต้องไปเป็นตัวเป็นตนขึ้นมาในครรภ์ มันเติบโตขึ้นมา นะ นั่นนะมีชีวิต ชีวิตมันเกิดมา มันทุกข์มาตั้งแต่เกิดอยู่ในท้อง ๕ เดือนแล้วมันคลอดออกมา แล้วมันก็ทฎฐิมานะของมันด้วย ทั้งๆ ที่มันมีจิตนิสัย มีอำนาจวาสนา เกิดเป็นชาวพุทธ พบพระพุทธศาสนา แล้วพุทธศาสนาสังคมมีตระกูลมีครอบครัวทั้งนั้นนะ ตระกูลครอบครัวก็อยากให้เราดำรงชีวิตในตระกูลในครอบครัว เรายังเสียสละออกมา

สิ่งใดที่เป็นสมบัติสาธารณะเห็นใหม่ สิทธิของมนุษย์ สิทธิของผู้ที่จะครองเรือน มีประโยชน์ทุกคนๆ ที่มีสิทธิครองได้ เราก็เสียสละออกมา มาประพฤติพรหมจรรย์ เราไปบวช บวชมาแล้วยังเป็นพระกรรมฐานด้วย บวชขึ้นมาเป็นพระกรรมฐานด้วยเพื่อจะมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เรามีอำนาจวาสนาใหม่ แล้วกิเลสมันฟังเราใหม่

แล้วกิเลสมันจะคิดนะ เวลามันน้อยเนื้อต่ำใจ ก็หุ่นยนต์มันก็ทำอยู่แล้วก็ตั้งโปรแกรมกันสิ เดียวนี้ถ้าจะทำข้อวัตรนะ จ้างหุ่นยนต์ไว้เลย สร้างโปรแกรมหุ่นยนต์ไว้เลย ทุกอย่างทำให้พร้อมเลย โลกนี้เป็นโลกเทคโนโลยีเลย แต่พระอยู่ในนรกไง มันทุกข์ยากใจ กิเลสมันบีบขยี้หัวใจใจ



แต่ถ้าเราทำข้อวัตรหุ่ยนต์เราไม่ต้องมีเลย แล้วความสะอาดนี้มันเกิดมาจากไหนล่ะ ก็เกิดมาจากเหงื่อจากโคลนนี่ไง เห็นไหมถูกกันอยู่นี่ ก็ถูกกันอยู่ รักษากันอยู่ มันเกิดอะไรก็เกิดจากน้ำมือพระนี่ไง น้ำมือพระ แล้วพระมันดำด้อยที่ไหนล่ะ พระไม่ดำด้อยเพราะมันเคารพธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าใช่ไหม พระพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้เป็นศาสนาของเรา แล้วเราทำบูชาใคร แล้วเราทำข้อวัตรปฏิบัตินี้บูชาใคร บูชาธรรมและวินัย ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไหม แล้วบูชาใคร บูชาหัวใจ หัวใจพุทธะนี่ไหม

ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะ มันจะไม่น้อยเนื้อต่ำใจ ไม่ใช่ว่า อู้อู...ทำงานอย่างนี้มันงานโยธานะ มันไม่ใช่บวชพระมาล้างส้วมนะ บวชพระนะ บวชพระขึ้นมาเป็นพระ บวชพระขึ้นมาจตุตถกรรม ญัตติขึ้นมาเป็นพระ แต่พระเขาก็มีข้อวัตรปฏิบัติ แล้วนี่วัจกุฎีวัตร ข้อวัตรอันนี้พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้เอง แล้วก็บวชมาตามธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า แล้วพระพุทธเจ้าบัญญัติข้อวัตรไปแล้วไม่เอา มันจะเป็นพระได้อย่างไร ไม่ใช่เป็นพระที่บวชถ้าพระที่จะบวช ก็ตุ๊กตานะ ตุ๊กตาพระเยอะเยอะไป เขานั่งตุ๊กตาพระขาย เขาเผา สวยด้วย

แต่นี้เราเป็นคนนะ เราบวชพระ เป็นผู้ประเสริฐ แล้วบวชขึ้นมาแล้วข้อวัตรปฏิบัติ เราบวชเข้ามาในสังคมในหมู่สงฆ์ แล้วพระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ให้หมู่สงฆ์ต้องทำอย่างนี้ ถ้าหมู่สงฆ์ต้องทำอย่างนี้เราทำตามหมู่สงฆ์อย่างนั้นแล้วมันจะดำด้อยไปไหน มันยังขาวสะอาด เราเชิดชูธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชิดชู เราทำตามนั้น เราทำตามพระพุทธเจ้า ไม่ได้ทำตามใคร ไม่ได้ทำตามสายตาโลก

ถ้าสายตาโลกเห็นไหม คุณสิ ทำบุญกันได้ทั้งวัดเลย แล้วก็เซ็ดดู ชัดดูเลย ใครเข้ามา นะ โอ้อโฮ วัดนี้เทคโนโลยีสูงมาก โอ้อโฮ พระนี้เรียบร้อยมาก โอ้อโฮ จริตนิสัยเรียบร้อยงามงามมองทางโลกเห็นไหม โอ้อโฮ วัดนี้เจริญมากเลย เพราะหุ่ยนต์เต็มวัดเลย เพราะช่วยทำความสะอาด พระก็นั่งเป็นพิธิเฉยๆ นะ แต่พอมานเจอพระกรรมฐานเรานะ โอ้อโฮ พระนี้กรรมกรเลยนะ หัวแดงๆ นั้นนะ ตีตาดกัน โอ้อโฮ นะ ไม่มีคุณค่าเลยเห็นไหม นี่โลกงามมอง !

แต่ถ้าธรรมมอมนะ แต่ถ้าหัวใจพระพุทธเจ้านะ เราเชื่อในธรรมวินัย เราทำตามธรรมวินัยของเรานะ ตามธรรมตามวินัย ที่เราบวชมาในพุทธศาสนาเราเคารพองค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันลงตามธรรมลงตามวินัย เราทำของเรา จะทุกข์จะยากจะเหนื่อย ยากขนาดไหน แต่เราฝึกใจของเราละ

หัวใจมันกระทำขึ้นมาเพื่อหัวใจส่องแผ้วนะ ถ้าหัวใจมันส่องแผ้วขึ้นมา เวลา มันนั่งสมาธิภาวนามันก็ดีขึ้นเห็นไหม นี่ธรรมะ เรานั่งสมาธิภาวนา เพราะเราได้ทำตามวินัย มา ได้ฝึกสติมา ได้ต่อสู้กับความขัดข้องของใจ ใจมันจะเอารัดเอาเปรียบ ใจมันจะไม่ยอม ทำ ใจมันบอกมันแค่อร้อน ใจมันบอกที่นั่นก็ไม่ดี ที่นี้ก็ไม่ดีเห็นไหม บังคับให้มันอยู่กับ เรา

ปัจจุบันอย่างนี้ โลกเป็นอย่างนี้ ชีวิตเป็นอย่างนี้ ถ้าเราเข้าใจสภาวะแบบนี้แล้ว เราตั้งสติของเรา มันเป็นปัจจุบันนะ แล้วต่อสู้กับเรา แล้วทำชีวิตของเรา ไปอยู่ที่ไหนมัน ก็เกิดก็ตาย ไปอยู่ที่ไหนก็ต้องกินต้องอยู่ ไปอยู่ที่ไหนถ้าเป็นพระที่ดีก็ต้องประพฤติ ปฏิบัติ

ไปอยู่ที่ไหนเห็นไหม คูชิ รอบโลกในจักรวาล อยู่ที่ไหนถ้าเป็นพระเจ้าอยู่ ต่างประเทศกันก็พระไตรปิฎกคู่เดียวกันนี้แหละ พระไตรปิฎกคู่นี้แหละ พระไตรปิฎกที่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เนี่ย เหมือนกันทั้งนั้นแหละ แต่มันอยู่ที่ประเพณี วัฒนธรรม วัฒนธรรมพื้นถิ่น สิ่งต่างๆ เราจะทำได้หรือไม่ได้ เราจะมีความเข้มแข็งมาก น้อยขนาดไหน เวลาเราไปอยู่ที่ต่างๆ มันจะไปเจอสภาวะแบบนั้น

แต่ในปัจจุบันประเพณีวัฒนธรรมเราอยู่ในสังคมของพระกรรมฐานเรา ในสังคม ของสงฆ์เรา ในสังคมหมู่ครูบาอาจารย์เรา ท่านปกป้องดูแลรักษาเราอยู่นะ เรามีพระ ผู้ใหญ่ มีผู้ดูแลรักษาเราอยู่ เรามีพ่อแม่ เรามีที่ไปที่ไป เราถึงอยู่ได้ด้วยความปลอดภัย ด้วย ความสบายใจเห็นไหม แล้วถ้าเราสบายใจ แล้วถ้าเราไม่ฝึกใจเราขึ้นมา เราไม่เป็นผู้ใหญ่ ขึ้นมา ใครจะดูแลเราตลอดชีวิตละ

เราก็ต้องทำตัวเราขึ้นมา พยายามศึกษาขึ้นมาให้เป็นความจริงขึ้นมา ชื่อสัตย์กับ ตนเอง ทำอะไรทำขึ้นมาด้วยความจริงจัง อย่าทำด้วยความหละหละ อย่าด้วยความมัก ง่าย ชีวิตมันจะดีขึ้นเพราะการกระทำนะ การกระทำจากภายนอก ถ้าทำจากภายนอก มันก็ย้อนกลับเข้าไปให้ความร่มเย็นเป็นสุข ถ้าใจมันร่มเย็นเป็นสุขใจมันดีงามแล้ว การ กระทำออกมาภายนอกมันจะเรียบง่าย มันจะดีงามมาก

ถ้าใจจากข้างนอกเห็นไหม มันทำด้วยความทุกข์ความยาก พอเข้าไปภายในใจมันก็เดือดร้อน พอใจมันเดือดร้อน มันทำออกไปข้างนอก ออกมามันก็หยาบอึก เห็นไหม มันส่งเสริมกัน ระหว่างข้อวัตรปฏิบัติเข้ามาถึงใจ ธรรมและวินัยนี้เป็นเครื่องอยู่ของจิต เป็นเครื่องอยู่ของใจที่มันฝึกหัด ฝึกหัดจนมันชินของมันได้แล้วนี่ มันจะทำกรรมวินัยด้วยความเข้มข้นแจ่มใส ด้วยความตั้งมั่นทั้งนั้นเลยนะ หัวใจของเรามันจะดีขึ้นมาจากนั้น นี่ฟังธรรม

เดือนสติสัมปชัญญะไว้                      ว่านี่เราฟังธรรมขึ้นมาแล้วมันจะลงอุโบสถขึ้นมา  
 อุโบสถเป็นวินัยกรรม เป็นสังฆกรรม เพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ของหมู่คณะเรา เพื่อความ  
 มั่นคงในพุทธศาสนา เพื่อความตั้งมั่นของเรา เราเป็นพระภิกษุในพุทธศาสนา ทำดีเพื่อ  
 เป็นความดี เพื่อให้เรามั่นคงในศาสนานี้ เอวัง